

Μάθημα: Θέματα χώρου και Αναπαράστασης.

Διδάσκων/ουσα/οντες: Κώστας Μπασάνος, Βαγγέλης Γκόκας

Εξάμηνο: Α' (Χειμερινό)

Περιγραφή μαθήματος:

Σκοπός του μαθήματος είναι η εμβάθυνση σε ζητήματα που αφορούν την Τέχνη και τον Δημόσιο χώρο. Είναι συνδυασμός έρευνας και δημιουργικής προσέγγισης με έμφαση στις μετατοπίσεις που υφίσταται η έννοια του Δημόσιου χώρου μέσα από την επανεξέταση των μηχανισμών αναπαράστασής του και των εικαστικών παρεμβάσεων σε αυτόν. Ιδιαίτερα θα εξεταστούν εκείνες οι περιπτώσεις εικαστικών πρακτικών ενεργοποίησης του χώρου και επαναδιατύπωσης της έννοιας του δημόσιου. Για αυτό τον λόγο το μάθημα αποσκοπεί στην μεταφορά του χώρου εργασίας από το εργαστήριο στο δημόσιο χώρο ως μια ανοικτή site-specific εικαστική πρακτική.

Το μάθημα περιλαμβάνει επίσης την μελέτη ειδικών περιπτώσεων (case study) εικαστικών / γλυπτικών παρεμβάσεων στον δημόσιο χώρο, την πρόταση μιας εικαστικής / γλυπτικής παρέμβασης, την παρουσίαση σε μορφή σεμιναρίου θέματος που επιλέγει ο φοιτητής/τρια, όπως και την σύνταξη γραπτής εργασίας και οπτικού υλικού με αφορμή ζητήματα που άπτονται του περιεχομένου του μαθήματος αλλά και που ανταποκρίνονται στις εικαστικές τους αναζητήσεις.

Το μάθημα θα αναπτύσσεται σε μορφή σεμιναρίων που θα αποτελούν αυτοτελείς ενότητες- θέματα προς μελέτη καταμερισμένες σε διδακτικά τρίωρα (προφορικές παραδόσεις/παρουσιάσεις, προβολή οπτικού υλικού, παρουσίαση εργασιών σε εξέλιξη, κλπ.). Επίσης το μάθημα πλαισιώνεται από διαλέξεις/σεμινάρια προσκεκλημένων ομιλητών που θα εξετάζουν ιδιαίτερες πτυχές της έννοιας του δημόσιου όπως αυτές αποκαλύπτονται μέσα από εικαστικές πρακτικές και θεωρητικές-κριτικές προσεγγίσεις. Μεταξύ άλλων Κώστας Ιωαννίδης (Επικ. Καθηγητής ΑΣΚΤ), Μαρία Χατζοπούλου (Εικαστικός, Υπ. Διδάκτωρ. ΕΜΠ), Ομάδα Φιλοπάπου, Χαρίκλεια Χάρις (Αρχιτέκτονας), Στυλιάνα Γκαλινίκη (Διδάκτωρ ΕΜΠ), Μαρία Κερανίδου (Ιστορικός Τέχνης) κ.α.

Θεματικές περιοχές μαθημάτων ανά εβδομάδα:

Το μάθημα έχει εργαστηριακό χαρακτήρα και ως εκ τούτου οι θεματικές περιοχές ανά εβδομάδα δεν είναι δυνατό να ανακοινωθούν προκαταρκτικά.

Παρόλα αυτά παραθέτω ενδεικτικά:

Τέχνη στον δημόσιο χώρο: πέρα από το εφήμερο.

Η έννοια του δημόσιου μέσα από την γλυπτική πρακτική.

Μνημεία-αντιμνημεία και ιστορική μνήμη. Η συλλογική πόλη.

Η βεβήλωση ως εικαστική πράξη.

Ο επιτελεστικός χαρακτήρας του δημόσιου χώρου.

Τέχνη και πολιτισμικές αναπαραστάσεις στο δημόσιο χώρο.

Τα φαινόμενα δεν απατούν. Κατασκευάζοντας την ιστορικότητα του δημόσιου χώρου.

Τέχνη στον δυνητικό δημόσιο χώρο (virtual space), χωρική αλληλεπίδραση, δυναμικά συστήματα και αποικιακές πολιτικές (πχ. κοινωνικά δίκτυα).

Χωρικές μετατοπίσεις. Από το ιδιωτικό στο δημόσιο και αντίστροφα.

Χωρικές διαδράσεις, αντανάκλασεις και διαφάνειες. Η φαινομενολογία των μέσων.

Εφήμερη τέχνη στον δημόσιο χώρο.

Η τέχνη των ενδιάμεσων τόπων. Σταθμοί, μετρό, αεροδρόμια, κλπ.

Εικαστικές δράσεις σε εξέλιξη.

Η κοινωνικοπολιτική και πολιτισμική διάσταση της τέχνης στον δημόσιο χώρο.

Τα πάρκα γλυπτικής (Munster, Yorkshire Sculpture Park, Goodwood Sculpture Park, Εθνική Γλυπτοθήκη, Α' Νεκροταφείο Αθηνών) και το υπαίθριο μουσείο.

Ειδικές περιπτώσεις (case study)

- Tilted arc, Richard Serra.
- Fake Estates, Gordon Matta-Clark.
- The Forth Plinth, Trafalgar Square, London
- Spiral Jetty, Robert Smithson.
- Πλατεία Ομοιοίας, Αθήνα

Προτεινόμενη βιβλιογραφία:

Ελληνική βιβλιογραφία

- Τοπία της εθνικής μνήμης. Ιστορίες της Μακεδονίας γραμμένες σε μάρμαρο, Συραγώ Τσιάρα, Κλειδάριθμος, 2004. Σελ. 11-49
- *Archive Public. Επιτελέσεις αρχείων στη δημόσια τέχνη. Τοπικές παρεμβάσεις*, Πάνος Κούρος & Ελπίδα Καραμπά, Cube Art Editions, 2012
- Πρακτικά Συνεδρίου «Σύγχρονη Τέχνη και Δημόσιος Χώρος», Επιμελητήριο Εικαστικών Τεχνών Ελλάδος, 17-20 Απριλίου 2008. www.eete.gr.
- Πρακτικά Συμποσίου «Σύγχρονη Τέχνη και Δημόσιος Χώρος» Ινστιτούτο Γκαίτε Αθηνών, 10-11 Δεκεμβρίου 2005, Ελληνικό Τμήμα της Διεθνούς Ένωσης Κριτικών Τέχνης AICA-HELLAS σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Γκαίτε Αθηνών.
- Athens by Art, 83 έργα σύγχρονης τέχνης, 83 σύγχρονοι καλλιτέχνες σε δημόσιους χώρους της Αθήνας, 11 Αυγούστου - 30 Σεπτεμβρίου 2004, <http://www.aica-hellas.org/art2004/agrttext.html>
- Κατάλογος έκθεσης «Ο μεγάλος Περίπατος», ΕΜΣΤ, 2006.
- Από τη μιμητιστική στην εννοιολογική τέχνη, Ν. Δασκαλοθανάσης, ΑΣΚΤ (2006). Σελ. 89-146.
- *Βεβηλώσεις*, Giorgio Agamben, Άγρα, 2006. Σελ.121-153
- *Guerilla Installation, Ταχύτητα, Δημόσιος Χώρος και η Τέχνη της Παρενόχλησης*, Εκδόσεις FUTURA, 2011
- Κοινωνία του θεάματος, Guy Debord, Αθήνα: Διεθνής Βιβλιοθήκη, 2000
- Ομάδα Αστικό Κενό: Τι και για Ποιους; Αστικό Κενό: Δράσεις 1998-2006. Εκδόσεις FUTURA, Δεκέμβριος 2007

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

- *The originality of Avant Guard and other Modernist Myths*, Rosalind Krauss, MIT Press, 1986
- *Relational Aesthetics*, Nicolas Bourriaud, Les Pressess du reel, 2002
- *Public Monuments: Art in Political Bondage 1870-1997*, Sergiusz Michalski, Reaktion Books, 1998.
- *One Place After Another: Site-specific Art and Locational Identity*, M Kwon, MIT Press, (2000).

- *Site Specific Art: Performance, Place and Documentation*, Nick Kaye, Routledge, 2000
- *Odd Lots. Revisiting Gordon Matta Clark's Fake Estates*, Cabinet Books.
- *Two-way Mirror Power, Selected writings by Dan Graham on his Art*, MIT Press
- *Robert Smithson: The Collected Writings*, Robert Smithson, University of California Press (1996).
- *Ruins*, Ed. Brian Dillon, Documents of Contemporary Art, Whitechapel Gallery, MIT Press.
- *Tilted Arc and the Uses of Democracy*, Rosalyn Deutsche, Designing Cities: Critical Readings in Urban Design, Alexander R. Cuthbert, 2003. Σελ. 160-168
- *Neo-Baroque Aesthetics and Contemporary entertainment*, Angela Ndalians, MIT Press, 2004
- Walter Benjamin. *The Arcades Project*, Ed. Rolf Tiedemann. Trans. Howard Eiland and Kevin McLaughlin, New York: Belknap Press, 2002
- *Warped Space*, Antony Vilder, MIT Press, 2001
- *The Artist House. From workspace to artwork*, Kirsty Bell, Sternberg Press, 2013
- *A voyage on the North Sea. Art in the age of post-medium condition*, Rosalind Krauss, Thames and Hudson
- *Going Public* (E-Flux Journal), Boris Groys (author), Julieta Aranda, Brian Kuan Wood, Anton Vidokle (ed), Sternberg Press, 2010
- *On the Shores of Politics*, Jacques Ranciere, New York, Verso, 2007
- *Dialogues in Public Art*, Tom Finkelpearl, Cambridge, MIT Press, 2000
- *Virtual Art. From Illusion to immersion*, Oliver Grau, MIT Press, 2003
- *The Vision Machine*, Paul Virilio, BFI and Indiana University Press, 1994
- *The Architectural Uncanny: essays in the modern unhomely*, Antony Vidler, MIT Press, 1992.
- *Deleuze and Space*, Ed. Ian Buchanan and Gregg Lambert, Edinburgh University Press, 2005

Η βιβλιογραφία θα εμπλουτίζεται κατά τη διάρκεια του εξαμήνου με οπτικό υλικό και διαδικτυακές βιβλιογραφικές αναφορές, σχετικές με τα ενδιαφέροντα και το πλαίσιο εργασίας των φοιτητών/τριών.

Τρόπος αξιολόγησης του μαθήματος:

Οι φοιτητές/τριες με το πέρας του εξαμήνου θα πρέπει να έχουν καταθέσει προς αξιολόγηση τα παρακάτω:

- Παρουσίαση 15 λεπτών (μορφή σεμιναρίου) με θέμα της επιλογής τους.
- Ολοκληρωμένη πρόταση μιας εικαστικής / γλυπτικής παρέμβασης ή ενός γλυπτικού αντικειμένου στο δημόσιο χώρο. Απεικόνιση του περιβάλλοντος χώρου και τρισδιάστατη αναπαράσταση του αντικειμένου σε κλίμακα.
- Γραπτή εργασία 2.500 λέξεων με θέμα της επιλογής τους σχετικό του περιεχομένου του μαθήματος.

Κ. Μ